

Rudar izhaja trikrat na mesec in sicer prvi, drugi in četrti četrtlet v mesecu z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto 4 K, pol leta 2 K in četrt leta 1 K. — Posamezna številka po 10 vin. — Naročnina za Nemčijo za celo leto 4 marke, za Ameriko 1 dol. 4 cente. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

RUDAR

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri letoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklamacije so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

GLASILO SLOVENSkih RUDARJEV IN FUŽINSKIH DELAVCEV AVSTRIJSKIH.

7. številka.

V Ljubljani, dne 6. marca 1914.

V. leto.

Moč podjetnikov in moč delavcev.

Moč podjetništva je velika in mnogokrat navidezno nepremagljiva. Toda moč delavstva je mnogo večja in bo premagala moč podjetništva. Ta zavest zmage proletarijata je sila, ki goni proletarske vrste v kljub porazom in zgubam v vedno nove boje. Moralo se je sicer moč delavstva šele najti in jo pokazati, ojačiti in spraviti v določeno smer. To nam omogoči moderna pravna podlaga, ker nam moderno pravo odvarja vrata do moči. V tem oziru daleč nadkrilujemo proletarce prejšnjih časov. Ti so poznali le nasilstvo kot bojno sredstvo in v svojih bojih so bili vedno na slabšem, ker so njih sovražniki bili mogočnejši in nasilnejši in v svoji brezobzirnosti niso čuvali ne žensk ne otrok. Vsled tega je bilo žrtvovanega toliko človeškega življenja, radi tega je teklo toliko krvi, ne da bi se bilo kedaj posrečilo streti jarem suženjstva in si priboriti svobodo. Dandanes se bojujemo pod praporjem pravice in povzdiga spodnjih plasti je očitna. Imamo koalicijsko pravo, ki nam omogoči, da zbiramo mase in jih združujemo v svrhu izvojevanja gospodarskih, političnih in izobrazbenih smotrov; imamo volilno pravico, ki nam omogoči vpliv v državnem zboru. Imamo pa tudi kolikor toliko zborovalnega prava, ki nam nudi priložnost, da zbiramo okrog sebe zatirane in jim oznanjamo evangelij socializma. Poleg vsega tega pa imamo še časopise in razne druge pripomočke, potem katerih razširjamo proletarsko misel med masami. In vseh teh pravic se proletarijat v veliki meri poslužuje. Koder imamo ostro, zmagozono orožje, bi bilo neumestno, ako bi posegli v orožnico preteklosti in iz nje vlačili skrhan meč surove sile na dan. Proletarijat si mora z orožjem pravice izvojevati gospodarsko, politično in duševno moč in potem bo v stanu premagati kapitalizem in si priboriti človeško pravo. Kdo si upa trditi, da ta način ni pravi?

Ako sloni gospodarska moč podjetništva na denarnem žaklju, sloni moč delavstva na združevanju. Mase morajo svoja materijalna sredstva zložiti in na ta način ustvariti protiutež proti podjetništvu. To se vrši v prvi vrsti v strokovnih organizacijah, ki zbirajo bojna sredstva, da jim ta ob času stavk ali izporov dajejo trdno oporo. Po vinarjih se stekajo prispevki v blagajni in naraščajo na milijone kron. S pomočjo napolnjene bojne blagajne so strokovne organizacije v stanu uspešno voditi boj proti prevzetnemu kapitalizmu, odvrnati napade izkoriščevalcev in same napadati. Seveda je mogoče v strokovnih organizacijah zbrane moči še ojačiti in razširiti. Tudi konsumne zadruge so pripravne, da izkoriščevalcem pristrižejo kremplje in zlomijo gospodarsko premoč kapitala. Ako združi proletarijat kupovalno moč posameznih delavskih družin v kupovalno moč mas, ako postavi konzum v službo delavskega gibanja, ter uredi in organizira razdelitev blaga, si s tem ustvari moč, ki je kapitalizmu že dandanes grozna. Ako pa začnejo konsumne zadruge same proizvajati in pridobivati blago za svojo potrebo v lastnih obratih, bo to gotovo še bolj ojačilo moč delavstva. Mnogovrstne stroke gospodarskega življa še čakajo, da se jih poslužijo proletarska organizacija. Pred vsem pa je potrebno, da iz delavskih glav izgine vera na gospodarsko onemoglost proletariata, ker nespametna je misel, da brezposelni proletarec nima drugčega nego svojo delavno moč in je vsled tega gospodarsko brezmočen. Izkušnja je že davno ovrgla to, prej večkrat izraženo teorijo. Dokaz tega so velika podjetja, ki računajo z milijoni in katere so ustanovili razredno zavedni delavci.

Na političnem polju je moč podjetništva dandanes seveda še jako velika, toda političen vpliv delavstva narašča od dne do dne. Pravica soodločevanja v državi in v občini se vedno glasneje in burneje zahteva in merodajni krogi so v kljub trdovratnemu uporju primorani bolj in bolj opuščati samogospodstvo v javnem življenju. Razvoj demokracije postaja povsod očividni in delavski razred je že nastal činitelj, s katerim morajo vlade računati. Notranja politika, posebno pa socialna politika se suče v bistvu okrog delavstva, katerega vpliv na zakonodajo vedno narašča. Ta vpliv bi bil se-

veda lahko še mnogo večji in proletarijat bi že dandanes bil v stanu, preobraziti zakonodajo v svojem smislu, ako bi se bolje posluževal svoje volilne pravice kot dosedaj. Vendar pa tudi tukaj opazujemo, da se je obrnilo na bolje. Ugotoviti moramo tudi dejstvo, da so oblasti primorane, se nekoliko bolj ozirati na organizirane delavske mase s tem, da se po možnosti ogibljejo odkritega in jasnega pravnega gibanja. Vendar pa so pritožbe o pristranosti oblasti še vedno upravičene, strah pa jih je vseeno pred preočitnim kršenjem delavskih pravic. Moderna država bi si sama podkopala tla, ako bi preočitno kršila temeljno načelo enakopravnosti vseh državljanov. V tem oziru je politična moč delavskega razreda vzgojevalno vplivala na državne organe in to moč se lahko še razširi s tem, da se mase bolj brigajo za politično življenje in za stvarno, smotrno delavsko politiko.

Kar se tiče duševne moči, je danih mnogo možnosti, da se ojači moč delavstva. In v resnici opravljajo dandanes delavske organizacije obsežno izobraževalno in poučno delo. Delavstvo je spoznalo, da socialno vprašanje ni le vprašanje želodca in politike, temveč da se je razvilo v izobraževalno in vzgojevalno vprašanje. Kakšen vpliv ima delavsko časopisje že dandanes na delavske mase in kako bi se ta vpliv še lahko razširil! Potem predavanja in razne druge priredbe, ki stremijo za to, da se ljudstvo izobrazi in pouči! In mladinske organizacije, ki skrbijo za to, da se mladi naraščaj vzgoji v duhu socializma in oprosti nazadnjaškega vpliva raznih faktorjev, ki bi najraje potisnili kolo časa za par stoletij nazaj. Proletarsko izobraževalno delo se seveda ne sme omejiti le na revolucioniranje glav, temveč mora vršiti tudi vzgojevalno delo. Značaj moderne proletarce mora biti izobražen, čut solidarnosti negovan in volja utrjena. Proletarska pravna zavest se mora družiti z močno zavestjo dolžnosti, posebno pa je izobraževalno delo treba razširiti v tistih delavskih slojih, ki so napram delavskemu gibanju še hladni ali pa celo sovražni. Te sloje, ki tvorijo varnostno stražo kapitala in ki branijo kapital proti lastnim razrednim tovarišem, moramo pridobiti za nas. Podjetništvo, ki se naslanja ravno na te sloje, se mora osamiti in izgubilo bo velik del svoje moči.

Tako torej vidimo na vseh poljih javnega življenja, da moč delavstva sicer počasi toda trajno narašča. Izkoriščevalci instinktivno čutijo bližanje proletarskih mas in radi tega se branijo s pogumom obupa. Brezobzirnost, s katero nastopajo proti delavskim organizacijam, jasno kaže njih strast in brezupnost. Proletarijat pa koraka nemoteno naprej, zbira svoje moči in kuje njih kladivo, s katerim bo zdrobil glavo zmaja kapitalizma.

Lep uspeh rudarjev v Zabukovci.

Povsod kamor sega naša strokovna organizacija, Unija rudarjev avstrijskih, povsod skuša delovne, posebno pa plačilne razmere rudarjev dotičnega kraja v kolikor je to v danih razmerah mogoče izboljšati, plače povzdigniti in sploh celoten položaj zlepšati. Na vse zadnje tudi niti drugače biti ne more, kajti glavna skrb vodstva naše strokovne organizacije je pač ta, da povsod tam, kjer je to le mogoče rudniško delavstvo gospodarsko ojači in brani proti vsem nakanam novodobnega izkoriščanja. Seveda ne gre povsod tako hitro, kakor bi si marsikateri izmed naših tovarišev želel. Ovira pa je v takih slučajih ponavadi ta, da rudarji tega ali onega kraja nočejo zapopasti, da je za vsak korak, ki se ga od strani vodstva organizacije v korist rudarjev napravi, običajno vselej ta, da strokovna organizacija ni vselej dosti močna in krepka vsled česa potrebnemu gibanju primanjkuje potrebne zaslombe. In tudi podjetniki oziroma uprave rudnikov in premogovnikov, kadar vidijo, da med rudarji ne vlada potrebna sloga in da jim njihova strokovna organizacija vsled slabotnosti ni nevarna, vsake zahteve še tako upravičene samozavestno odklanjajo.

Brez pretiravanja lahko rečemo, da se je veliko zahvaliti zdravemu jedru, ki tiči v naši Uniji rudarjev in žilavosti, s katero dosledno skuša združiti v množicah rudarjev počivajočo moč za napredek rudarjev samih, za zboljša-

nje njihovega gmotnega položaja in njihovo kulturno povzdigo v splošnem. Kakor hitro opazi vodstvo naše strokovne organizacije, da so predpogoji dani in je ugoden trenotek napočil, tedaj se loti dela in s pomočjo organiziranih tovarišev izvede, kar je potrebnega in nujnega; in tako so prišli tudi na vrsto rudarji v Zabukovci.

Dne 2. novembra 1913 je sklicala naša strokovna organizacija v Zabukovci shod rudarjev, ki je sklenil izročiti upravi premogovnika sledečo spomenico:

Slav.

upravi premogovnika Daniel pl. Lappa
v Zabukovci.

Dne 2. novembra 1913 je v Grižah vršeči se shod rudarjev podpisanim delegatom rudarske zadruge naložil predložiti slav. upravi premogovnika nastopno prošnjo za zboljšanje plač in sicer:

1. Plačilne postavke za pogojno delo uredi se naj tako, da bo najmanjši zaslužek kopačev v odkopih, jamskih tesarjev in prožnih kopačev znašal vsaj 5 K, najmanjši zaslužek učnih kopačev 4 K 60 v, ter najmanjši zaslužek vozačev vsaj 4 K.

2. Vsem onim delavcem, ki opravljajo delo v gosposkem šihu, naj se dninarina za 15% poviša.

3. Da se delavci po opravljenem šihu bodo mogli osnažiti in umiti, naj se uredi kopelj.

Uvažuje obstoječe slabe plače ter današnjo draginjo živil, ki jo je čutili posebno v našem kraju, postalo je delavcem, zlasti pa onim z velikimi družinami nemogoče preskrbeti si pri povsem nezadostujočih plačah, najskromnejše vsakdanje potrebščine, ob katerih bi vsaj kolikor toliko človeku dostojno mogli živeti.

Celo boljše plačane uradnike in paznike vladajoča draginja že občutno zadeva, tem boljše jo občutijo delavci ob celo nizkih cenah.

V prijetni nadi, da bo slav. uprava, upošteva vladajoče razmere prošnji delavcev ugodila, pričakujejo podpisani delegati tozadevnega ugodnega ugovora tekom štirinajstih dni od dneva izročitve te prošnje.

Griže, dne 2. novembra 1913.

Za drugo skupino rudarske zadruge v Zabukovci:

Slede podpisi.

Na podlagi predstojajoče vloge se je vršila obravnava, katere se je poleg zastopnikov podjetja, tovarišev delegatov rudarske zadruge ter zaupnika Unije rudarjev avstrijskih udeležil tudi zastopnik c. kr. rudniškega urada v Celju.

Pri podrobni razpravi, katera se je vršila dne 8. decembra 1913 so tekom obravnave delavski zaupniki izrazili še nekaj drugih želja delavcev, ki se jih je pri ti priliki sočasno tudi uredilo. Ustmeno prednesene pritožbe in želje so se tikale: nezakurjene čakalnice, prostega (deputatnega) premoga, bolniških listkov, daril ob priliki praznika sv. Barbare, upeljava odmorov (pavze) in tujih delavcev.

Glede čakalnice je bila želja delavcev, naj se jo po zimi kuri. Prosti, takozvani deputatni premog rudarji povsod drugod dobivajo, izjema v tem oziru so tvorili samo rudarji v Zabukovci, njihova želja po ureditvi te stvari je bila torej upravičena. Z bolniškimi listki so se dogajale velike nerednosti. V mnogih slučajih je delavec, kadar je zbolel, moral iti k zdravniku na svoje stroške, kar je bilo skrajno krivično, ker so delavci neglede na to, prispevke za bolniško blagajno bratovske skladnice morali redno plačevati. Ob priliki praznovanja praznika sv. Barbare dobivajo rudarji drugod sicer majhno, a običajno darilo, v Zabukovci tega ni bilo. Vpeljava odmora med delom so zaupniki poudarjali kot potrebno, da bodo delavci nemoteno lahko zavživali potrebne jedi. Glede plač je vladala v Zabukovci žaljiva navada, da je uprava tuje delavce plačevala boljše kakor pa domače. Domači delavci tujim gotovo ne zavidajo lepoga zaslužka, vendar pa je njihovo stališče — enako delo hodi enako plačano popolnoma pravilno. Zapostavljati domačih delavcev na noben način ne gre.

V kolikor se je pri dotični obravnavi vse, kar je navedeno v spomenici in pa kar so naši zaupniki še pri obravnavi sami izrazili, uredilo, je navedeno v zapisniku, ki se ga je pri dotični obravnavi sestavilo in ki se glasi:

Zapisnik

obravnave z dne 8. decembra 1913, tikajo se zahteve po zvišanju plač rudarjev, uposlenih v premogovniku za rjavi premog pl. Lappa v Zabukovci.

Navzoči: Kot zastopniki podjetja rudniški ravnatelj Friedrich Waldhauser in odgovorni obratni vodja, upravitelj premogovnika Peter Albert. Kot zastopniki delavcev Jožef Šorli in Franc Ovnič. Oba delegata rudarske zadrage ter poleg drugih dveh delavskih odposlancev tudi sodrug Siter kot zaupnik Unije rudarjev avstrijskih. Vodil je obravnavo vodja c. kr. rudniškega urada v Celju nadkomisar Viljem Seefeldner.

Obstoječe plačilne razmere se je podvrglo temeljiti razpravi in se je ugotovilo, da dosedanje plače znašajo, in sicer:

Za m³ (kubični meter) premoga pri visokosti odkopa nad 2 metra K 1·10 in za m³ premoga pri visokosti odkopa izpod 2 metra K 1·20 do K 1·30. Pri podaljševalnem prodiranju prožnega rova (Streckenbetrieb) v premogu znaša plač za tekoči meter K 10:— in po različnih razmerah tudi K 13:—, pri podaljševanju prodiranju v gluhem materialu (Taub) pa je dosedanja plača znašala za tekoči meter 16 do 20 kron. Plača za m³ zastarelega dela (Versatz) je znašala 40 vin., za normalno leseno ogrdje (Zimmerung) K 1:60. Nadalje znašajo dosedanje plačilne postavke za naknadno zarezo (Nachriss) v premogu za 0·1 m 16 do 20 vin. in za naknadno zarezo v gluhem materialu še enkrat toliko. Končno so dosedanje ugotovljene plače znašale: za polaganje tirov (Bahnlegen) 12 vin. za oporne prostore (Stempelstellen) 20 v. in za prečne opore (Streitzen) 10 vin. Uvedba plačilnih postavk za posamezne voziče (hunte) ni mogoča, ker to krajevne razmere v jami ne dopuščajo.

Kot povprečne zaslužke se je na podlagi zadnje plačilne liste ugotovilo, in sicer: Pri partijah domačih delavcev:

Za vzdrževalno odkopno delo — prožno obratovanje (Erhaltung - Streckenbetrieb) K 3·46, K 3·68, K 3·37, K 3·17, K 3·21, K 2·88, K 3·02, K 2·97, K 3·34 in K 3·47.

Pri odkopnem obratovanju (Abbaubetrieb) K 3·65, K 3·09, K 3·21, K 3·39 in K 3·09.

Obratno vodstvo izjavlja, da je pripravljeno plačilne postavke za pogojno delo povišati, da bo podjetju nameravano povišanje tudi omogočeno izvesti, upa in pričakuje, da se bo količina opravljenega dela primerno povečala. V tem smislu pravi obratno vodstvo dalje, je uprava v zadnjem času zaslužke delavcev že enkrat povišala in sicer za 10 odstotkov.

Zastopniki podjetja nadalje izjavljajo, da so pripravljeno dovoliti povišanje plačilnih postavk, ki naj se uredi tako-le: Dosedanje pogojne plače za kubični meter pri delu v odkopih za premog se povišajo za 30 odstotkov, plačilne postavke za vsa postranska pogojna dela v odkopih za 15 odstotkov.

Za dela na progah kakor, naknadne zareze, tesarska dela in druga postranska dela v jami se plačilne postavke **istotako povišajo za 15 odstotkov**. Kot dnevna plača za gosposki šihl se **določi tri krone**. (Popreje je znašala ta plača K 2·20.) Kakor hitro se kakega jamskega kopača porabi pri delu na dnevu, dobi za 8urni šihl 3 krone, za 10urni šihl pa K 3·60.

Strojnikom in profesionistom se plača poviša za 10, ostalim delavcem na dnevu za 6 odstotkov.

Druge zadeve:

Glede zahteve, ki se tiče kopelji, zastopniki podjetja izjavljajo, da se bo ob priliki nameravanega razširjenja in zgradbe novih nadnevniških obratovalnih poslopij tozadevno željo delavcev upoštevalo, ta čas pa je to nemogoče, ker primanjkujejo tudi potrebne naprave za dovajanje potrebne množine vode.

V čakalnico se uvede parno kurjavo in vrata uredi tako, da se bodo zapirala avtomatično. Obenem se poleg čakalnice uredi tudi prostor, v katerem se bodo lahko preoblačili oni delavci, ki delajo v jami v vročih ali pa mokrih krajih.

Glede deputatnega premoga se bo jemalo ozir na to, da se bo delavcem oddajal dober premog. Prostega premoga pravijo zastopniki podjetja, se delavcem dovoliti ne more, ker pri sedanjem stanju odkopnega premoga primanjkuje. Po zatrdilu istih zastopnikov je obratno vodstvo ceno deputatnemu premogu znižalo na minimum; pri dosedanjem oddajanju premoga rudarjem za malenkostno odškodnino pa mora ostati, ker se je dognalo, da so rudarji deputatni premog enostavno prodajali. Za meterski stot premoga plačajo rudarji ta čas po 30 vin.

Za izročanje bolniških listkov rudarjem bo preskrbljeno na ta način, da jih v odsotnosti obratnega vodje bo izročal njegov namestnik. V zadevi bolniških listkov obratno vodstvo pravi, da je bolniške listke odrekalo le takrat, kadar za izročanje teh listkov ni bilo nobenega povoda. Obratno vodstvo v ti zadevi še izjav-

lja, da ne bo nikogar kaznovalo, če iz upravičljivih vzrokov kdo ne pride na delo, tudi takrat ne, če se dotičnik opraviči naknadno.

Če se naj v nenormalnih razmerah vrši kako delo pod pogojem plačilnih postavk, ki veljajo za pogojno delo ali če se naj tako delo vrši proti odškodnini gosposkega šihla, o tem bo odločevalo obratno vodstvo. V slučaju, da delavec pri pogojnem delu vsled manj opravljenega dela ni zaslužil niti svoje navadne dularine in ako je očitno, da se to ni zgodilo namenoma, tedaj obratno vodstvo ukrene, da dobi dotični delavec vsaj toliko, kolikor znaša sicer njegova dnevna plača.

Ta določba velja tudi glede vročih in mokrih delovnih prostorov.

Glede izvanrednih daril ob priliki sv. Barbare, ki jih podjetje rudarjem odreka, izjavlja obratno vodstvo, da bo rudarjem ta darila nadalje redno izplačevalo.

Takozvani godbeni denar se ne bo razdeljeval med posamezne delavce, ampak se bo ob priliki obhajanja praznika sv. Barbare porabljal za pokritje stroškov godbe.

Kar se tiče želje glede upeljava odmorov v svrhu zavživanja jedij v jami, pravi obratno vodstvo, da se je podeljevalo graje le tedaj, kadar je kdo napredovanje dela namenoma zavlačeval. Določnih odmorov se ne more dovoliti, ker se med šihlom itak porajajo pogostoma kratki odmori, katerih delavci za zavžitje svojih jedij lahko porablajo. Zavživanje hrane med delovnim časom je dovoljeno.

Glede pritožbe, da so tuji delavci boljše plačani kakor pa domači, navaja obratno vodstvo sledeče:

Za delo v barbarajami je bilo treba najeti tuje delavce, ker število domačih delavcev ni zadostovalo. Tem delavcem pa je podjetje moralo zajamčiti gotov minimalni zaslužek, ker drugače ne bi bili prišli. Podjetje pa bo gledalo, da bodo tudi domači delavci polagoma lahko prihajali na ravno iste zaslužke kakor tuji delavci, več kakor zgoraj dovoljeno, pravijo zastopniki podjetja za enkrat dovoliti ne morejo.

Zastopniki delavcev ponudene jim koncesije sprejmejo.

Obravnava se je potem, ko se je vse pritožbe uredilo, zaključila in predstoječi zapisnik podpisal.

W. Seefeldner, l. r., c. kr. rudniški nadkomisar. **Saleški premogovniki**. **D. pl. Lapp**, obratno vodstvo v Zabukovci. **K. A. Peter**, l. r. **Ovnič Franc**, l. r. **Sebastijan Šuster**, l. r. **Friedrich Waldhauser**, l. r. **Ignacij Siter**, l. r.

Za enkrat naj danes končamo. Prihodnjič pa se bomo k stvari še povrnil in bomo pri ti priliki tudi pokazali, kam bi bili naši tovarši prišli, če bi se bili zanašali na dr. Korošca. Dostavljamo za danes samo še poziv na vse rudarje v Zabukovci, naj se priklopijo do zadnjega Uniji rudarjev avstrijskih, ker bi drugače pretila nevarnost, da se marsikatera sedaj pridobljena stvar zopet izgubi. Če bi se to imelo zgoditi, tedaj bodo prizadeti rudarji sami krivi. Da se pa kaj takega ne pripeti, zato vsi v organizaciji, da se enkrat že pridobljeno ne bo le ohranilo, ampak scasoma še kaj zraven pridobilo.

Alpinska montanska družba kot oderuh.

Upravi premogovnih jam v Seegrabnu pri Ljubnu prihajajo na misel vse mogoče in nemogoče stvari, le takega ji ne pride nič na misel, kar bi znalo rudarjem le količkaj olajšati njih eksistenco. Kakor smo zvedeli, ima Alpinska montanska družba sedaj toliko naročil na premog, da tem naročilom pri sedanjem svojem številu rudarjev in v razmerah, ki sedaj v premogovnih podjetjih te družbe vladajo, navzlic besnemu priganjanju rudarjev pri delu, niti pri najboljši volji zadostiti ne more. V iznajdljivosti sredstev, trikov in fint, s katerimi naj bi se rudarje dovedlo do tega, da bi svoje moči še bolj napeli in pri delu še bolj pritisnili, so ti gospodje naravnost neprekosljivi. Ker sedanje vsled mnogoštevilnega odpotovanja znatno skrženo število rudarjev ne more pridelati toliko premoga, kolikor bi ga družba vsled obilnih naročil potrebovala, je upravi teh jam prišla na misel ideja, ki sicer meji že naravnost na blaznost in ki dokazuje, da se je gospodom od samega premišljevanja, kako naj bi prisilili rudarje, da bi še bolj garali, začelo v glavah kar mešati.

Obupno in za Montansko družbo skrajno umazano sredstvo je to. Pomagalo pa tudi to ne bo, pomagati ne more, ker je popolnoma izključeno, da bi po številu znatno skrženi rudarji bili v stanu opravljati tistega dela, ki ga je preje komaj zmagovalo veliko večje število ljudi.

To, kar hoče sedaj ta družba uvajati, ni nič več in nič manj kakor podli špiclovsko-priganjaški sistem potom delegatov druge skupine rudarske zadrage. Čujmo, na kak za-

hrbno podel način hoče podjetniška brezvestnost priti do svojega cilja:

Uprava pokliče delegate druge skupine, torej može v pisarno, katerim gospodje najprej začno pripovedovati, da je družba sklenila nekaj večjih trgovskih sklepov, po katerih je vezana pravočasno oddajati velike količine premoga. Po tem uvodu pa nadaljujejo: da pa družba svojim kontrahentom ne more v polni meri ustreči, ker ji primanjkuje zadostne množine premoga.

Pomanjkanje premoga — tako so gospodje opazili — pa so zakrivali rudarji, ker ti kar nenkrat nočejo več tako pridno delati, kakor so delali popreje! Cela stvar, tako so dejali gospodje, dela na upravo vtis, kakor da bi rudarji namenoma delali pasivno resistenco, kar baje že dokazuje dejstvo, da tudi oni rudarji, ki so popreje prihajali na lepe (?) zaslužke, sedaj tudi ne zaslužijo več, kakor komaj nad tri krone. — To so torej vzroki, vsled katerih gospodje mislijo, da imajo opraviti s pasivno resistenco. Obratna vodstva premogovnikov Alpinske montanske družbe torej nikakor nočejo verjeti, da je delazmožnost rudarjev teh premogovnikov dosegla vrhunec, ki ga pri najboljši volji ni mogoče več prekoračiti, pozabili pa so tudi, da so ravno oni tisti, ki so rudarjem onemogočili, prihajati na količkaj primeren zaslužek, ker so postavke plačil za pogojno delo (Geding) tako reducirali, da se te plačilne postavke nahajajo sedaj pod vsako kritiko.

Kje se naj potem boljši zaslužki vzamejo?

In če gospodom že roji po glavi pasivna resistenca, tedaj treba priznati, da imajo res opraviti z njo, pa le s to razliko, da jo ne delajo delavci, ampak obratna vodstva, oziroma uprava sama.

Ne le, da gospodje ne puste določene plačilne postavke za pogojno delo pri starem, temveč še te vedno krajšajo in reducirajo! Ali se to ne pravi delati pasivno resistenco? Da bodo rudarji pri znatno manjši akordni plačlahko prihajali na one zaslužke, kakor pri prejšnjih višjih akordnih plačlah je enostavno nemogoče in spada tisti, ki bi to zahteval, kar naravnost v norišnico. V takih razmerah očitati delavcem, da delajo pasivno resistenco, je pač nekoliko preneumno.

Gospodje so v pisarni delegatom tudi namigavali, naj tudi oni vplivajo na svoje tovarše, in sicer v tem zmislu, da se bo produkcija premoga povečala (!) in so to svoje namigavanje podprli s sledečo grožnjo (!): češ, ako se produkcija ne poveča, bo uprava prisiljena nekaj delavcev odpustiti! Razume se, da ta grožnja ni bila nič drugega, kakor finta, katera naj bi delavcem nagnala strah v kosti in bič, ki naj bi delavce še bolj priganjal. Prav radi bi videli, kako bi družba mogla zadostiti svojim trgovskim obveznostim, če bi sedanje število delavcev še zmanjšala, ko te obveznosti že sedaj ne more zmagovati. Sicer pa gospodje stvar gledé odpustov niso mislili resno, pač je njih namen drugačen. **Od delavstva izvoljene delegate hočejo zlorabljati v priganjaške svrhe**, to je tisto, kar gospodom leži na srcu. Delavci volijo delegate, oziroma može zato, da varujejo njih interese, ne pa interese izkoriščevalcev in te naloge se tudi vsak pošten delavski delegat zaveda. Alpinska montanska družba se moti, če misli, da ji bodo od rudarjev izvoljeni možje opravljali posle priganjačev. Žugati z odpusti pa je v teh razmerah neumno in tudi pomagati ne more, ker so rudarji kakor rečeno glede delazmožnosti že dosegli vrhunec. Na drugi strani pa nastane vprašanje, kako bo družba, ki trdi, da sedaj že ne more več zadostiti svojim obveznostim, zadostila tem obveznostim potem, če itak premajhno število delavcev še zmanjša.

Zakaj da delavci pri največjem naporu ne morejo doseči nobenih primernih zaslužkov, temu so gospodje krivi sami. Vzrokov za to je več: prvi vzrok je ta, da so plačilne postavke za pogojno delo, ne oziraje se na težavne delovne razmere v posameznih odkopih, skoraj za vse odkope ene in iste. Drugi vzrok je pa ta, da tehnično naobraženi obratni vodje v svoji domišljiji kar enostavno zanikajo dejstvo, da je dobivanje premoga na nekaterih odkopih vezano z velikanskimi težavami in da jim njihova »praksa« narekuje, da tisti rudarji, ki vsled tehničnih težav, o katerih gospodje navzlic svoji tehnični naobrazbi nima nobenega pojma, ne morejo doseči nobenega primernega zaslužka, delajo pasivno resistenco! Navsezadnje je naravnost čudno, da v svoji tehnično naobraženi modrosti vse dotične delavce še ne psujejo z lenuhi. Končno pa so vzrok majhnih zaslužkov zakrivali obratni vodje sami, ker namreč plačilne postavke za pogojno delo pri vsaki priliki krčijo tako, da so te postavke že tako nizke, da tudi na dobrih odkopih pri največjem naporu ni mogoče nič več zaslužiti. Poglaviti vzrok vsega odušstva, ki se ga vrši nad rudarji, je pač ta, da ohčejo posamezni obratni vodje pokazati na zgoraj svojo včasih

čestokrat zelo dvomljivo sposobnost s tem, da za majhen denar in z malim številom delavcev opravijo veliko dela. Z drugimi besedami rečeno: na račun delavcev se hočejo prikupiti ravnateljstvu in pa upravnemu svetu družbe ter za se iztisniti kolikor mogoče visoke plače in razne druge visoke nagrade. Le bodimo pošteni, gospodje, in priznajmo, da krvave žulje izmučenih rudarjev poleg akcijonarjev v precejšnji meri tudi sami vtaknemo v žep, kaj ne da! In ako vse to upoštevamo, tedaj prihajamo do zaključka, da je skrajno nepošteno, najprej omejitii plačilne postavke na minimum in potem zahtevati, naj delavci pri mizerno plačanem delu zaslužijo ravno toliko, kakor poprej. Nepošteno pa je tudi, skušati delegate, ki so jih izvolili delavci, korumpirati v tem smislu, naj bi na korist nikdar polne bisage kapitalističnih pijavk igrali vlogo judežev in vršili posle biričev.

Kako so gospodje obratni vodje znali rudarjem odjesti primerne zasluge potom reduciranja plačilnih postavk za pogojno delo, bomo pokazali prihodnjč.

Mezdno gibanje rudarjev v Lešah.

Že večkrat smo na tem prostoru omenjali, da so plače rudarjev v Lešah povsem nezadostne. Draginja vseh življenskih potrebščin je tako velika, da so vsled majhnih plač postale razmere naših tovarišev v Lešah naravnost neznosne, posebno še, ker uprava premogovnika skuša, itak prepričle zasluge delavcev na vse mogoče umetne načine še krajšati. Poleg tega prihajajo v poštev tudi še docela neznosne razmere, ki vladajo v tem premogovniku v obče: postopanje z rudarji od strani predpostavljenih prav živo spominja na srednjeveško suženjstvo, v premogovniku samem vlada tako velika malomarnost, da preti uposlenim delavcem vedna nevarnost za življenje in zdravje. Da se tem naravnost barbarskim razmeram in pa bedi, ki je vsled pičlih zaslužkov v družinah rudarjev zavlada, pride vsaj deloma v okom, se je v nedeljo dne 1. marca t. l. vršil v Lešah rudarski shod, ki je po poročilu sodruga Čobala iz Zagorja soglasno sklenil, izročiti ravnateljstvu spomenico, ki našteva nainujnejše potrebe rudarjev. Spomenica se glasi:

Slavnemu

ravnateljstvu premogovnika gospodov grofov Hugo, Lazy, Artur Henkel plem. Donersmark v Prevaljah.

Po nalogu vsega, v tukajšnjem podjetju uposlenega delavstva si podpisani člani krajevnega delavskega odbora usojajo slavnemu ravnateljstvu predložiti uljudno prošnjo delavstva za odpravo službenemu redu nasprotujočih razmer v obratu in za primerno povišanje plač, ter prosijo, slavno ravnateljstvo blagovoli naj upravičenim spodaj označenim željam blagohotno ugoditi.

1. Gospodje pazniki in pa obratni vodje se naj strogo ravnajo po § 48. službenega reda.

2. Plača za pogojno delo (Geding) naj se, ozirajoč se na razmere dotičnega odkopa, določuje, oziroma oddaja ter prevzame na licu mesta delovnega prostora. Zasluge delavstva vseh delovnih prostorov naj se po prevzetju pogojnega dela po preteku treh dni vselej razglasijo. Tozadevni razglas naj se na določenem prostoru vselej nalepi.

3. Plača za pogojno delo (Geding) naj se uredi in določi tako, da bo zaslužek kopačev na odkopih ter kopačev na progah, kakor tudi jamskih tesarjev znašal vsaj 5 K, za učne kopače vsaj 4 K 50 vin, in vozače vsaj 4 K za vsak šiht.

4. Za delovne prostore, kjer vlada vročina in kjer ta vročina presega temperaturo 30 stopinj C, določi se naj za 6urni delovni čas režijska plača, ki naj znaša za kopače 5 K, učne kopače 4 K 50 vin, in za vozače 4 K na dan.

5. Vsem jamskim delavcem kakor tudi delavcem in delavkam na dnevu, ki ne delajo v akordu, naj se dnevna plača poviša za 20 odstotkov.

6. Potrebni jamski les naj bo vselej pred nastopom šihta jamskih delavcev pred jamo pripravljen. Pripravljajo in k jami spravljajo naj jamski les posebni, v ta namen določeni lesni delavci.

7. Nastavijo se naj posebni strelni mojstri, ali pa se naj vsaj določijo zanesljive osebe, ki naj ob nastopu dela jamskim delavcem pred rovom potrebna razstrelila vročajo.

8. Vsem rudniškim delavcem, ki stanujejo v rudniških hišah, prepušča se naj stanovanje v teh hišah brezplačno.

Največje ogorčenje in nezadovoljnost vzbujajo med delavci dejstva, da se določbe § 48 službenega reda od strani gospodov predpostavljenih ne upoštevajo, nasprotno, da se z delavci v slučaju kake njihove reklamacije ali pa druge pritožbe ravna in postopa naravnost brutalno, nadalje, da se plače za pogojno delo,

ne oziraje se na razmere posameznih delovnih prostorov, ne določujejo na licu mesta posamičnih odkopov in tamkaj tudi pogojno delo ne prevzema, kakor tudi zaslužek delavcem pravočasno ne naznanja, končno pa tudi, ker morajo delavci, preden dejansko nastopijo pogojno delo, po cele ure nakladati les ter po cele ure daleč hoditi po razstrelila, za kar ne dobe nikake odškodnine. Poleg tega so zaslužki tako majhni in nezadostni, da je v sednji draginji delavcem popolnoma nemogoče izhajati, ker ti zaslužki od daleč ne zadostujejo za neobhodne in še tako priproste in skromne življenske potrebščine.

V očigled vnebovpijočih razmer, ki z ozirom na vladajoči nered in slabih zaslužkov gonijo delavce naravnost v obup, izročajo podpisani člani krajevnega odbora predstoječo prošnjo delavstva slavnemu ravnateljstvu v blagohotno uvaževanje, v prijetni nadi, da bo slavno ravnateljstvo upravičenim željam delavstva gotovo ugodilo, ter prosijo ugodnega odgovora tekom 14 dni od dneva vročitve.

Za krajevni delavski odbor:
sledе podpisi.

Leše, dne 2. marca 1914.

Dostavljati gori navedeni spomenici skora ni treba ničesar, ona je produkt povsem nezadostnih plač in pritiska na delavce, torej naravna posledica razmer. O izraženih zahtevah v njej se ne more trditi, da so pretirane, nasprotno, omejene so zgolj na najnujnejše, kar rudarji za življenje neobhodno potrebujejo. Kdor pozna le količjak razmer, v katerih žive in trpe rudarji v Lešah in kder ima le še količjak sočutja do človeka v sebi, bo tudi priznal, da so te zahteve povsem upravičene.

Radovedni smo, kaj bo ravnateljstvo odgovorilo in če bo vodstvo podjetja, ki je last leških milijonarjev, delavcem pravico do količjak človeškega življenja pripoznalo.

Razsodišča bratovskih skladnic.

Bratovsko skladiški zakon z leta 1889 št. 127. drž. zak. spada med najbolj nazadnjaške zakone v naši državni polovici. Rudarje, katerim bi naj ta zakon lajšal njih bedno stanje na stara leta ali v slučaju onemoglosti, tira v prerani grob.

Naravnost v obraz pa bije ubogega rudarja razsodišče, ki naj razsoja v spornih zadevah med člani in predstojništvu bratovskih skladnic.

Ob sebi je umevno, da prihaja pri današnjih razmerah, ki vladajo pri rudokopih, dostikrat do pritožbe, osobito tam, kjer je rudniški predstojnik mlad, absoluten gospodar in nagnjen k avtokraciji. Znani so nam slučajji, ki bi zahtevali naravnost državnega pravdnika. N. pr. delavec se s svojim odločnim nastopom za svoje pravice zameri predstojniku — in ta mu da odkazati težavnejše delo, v vodi, na vročini ali v blatu, seveda ob slabšem zaslužku. Drugemu zopet s svojo brutalnostjo pokaže svoje maščevanje v drugi obliki, tako, da ga telesno in poleg tega še duševno ubije.

Delavca, za delo nezmožnega zdravnik dvomljivo priporoča — ker običajno dobi že prej mišljaj od predstojnika — za vpokojitev, včasih tudi za lažje delo, ne oziraje se na to, da je delal že preko 20 let ali še več, ter pri tem kupičil kapital izkoriščevalcu delavstva. Predsednik predstojništva, ki je pri vsaki bratovski skladnici rudniški predstojnik, »konstatira« na seji, da je dotični simulant, češ da ga dobro pozna, in če odborniki nimajo o socialnem življenju pravega pojma, mu pritrdijo. — In tako je navezan delavec na bratovsko razsodišče, da toži za svojih borih 16 kron mesečno. To je pokojnina, od katere bi komaj pes mogel živeti, ne pa bolan, onemogel delavec z družino vred. Pot k razsodišču je polževa, leta in leta se vleče in končno je brez vsakega uspeha.

V Ljubljani na primer se predstojniku razsodišča bratovskih skladnic prav nič ne mudi, da bi to sklical. Sedaj je že leto dni poteklo, in od kar je bilo zadnje razsodišče sklicano, in kdaj bo zopet, se še nič ne ve. — Uverjeni smo, da se njemu prav nič ne mudi, ker ne pozna bednega stanja proletariata.

Tako je delavec prisiljen čakati leto dni in še dalje, da pride njegova zadeva do razprave. Kako naj se med tem časom preživi, to ne briga predsednika prav nič.

Kako se te razprave vrše, ve le tisti, ki je imel tam opraviti. Onemogli starček pride na razpravo, ki je bil več let zaposlen pri rudniku in obenem član bratovske skladnice, pa je bil vsled samopašnosti rudniškega ravnatelja iz službe odpuščen z motivacijo, da ni več poraben za službo. — Čez nekaj časa postane izčrpani delavec vsled bede neraben za trajno delo, pa gre in toži za svojo upravičeno velikansko pokojnino mesečnih 16 kron. Razsodišče razsodi, da mu po zakonu ne gre pokojnina. — Neki priletni delavec je služil za hlapca v jami v Kočevju. Pri delu ga je zadela mala nezgoda in poleg tega se je v rovu nalezal ne-

ozdravljivega revmatizma. Razsodišče razsodi, da mu po pravilih ne morejo prisoditi borih 16 kron mesečne pokojnine. Pač pa so ga pomilovali, da je revež! Tretji, ki je bil pri razstreljevanju poškodovan, in posledica te nezgode je ta, da ne vidi na eno oko. Razsodišče razsodi, da se mu po zakonu ne more dati pokojnina. Ako bi naštevati, bi lahko navedli še veliko takih slučajev.

Najžalostnejše je pa to, da so prisodniki razsodišča, katere pošiljajo kot voljene od bratovskih skladnic, ki bi morali zastopati z vso energijo delavske interese, odvisni od delodajalcev; oziroma od ravnateljev, ki so po navadi paše pri bratovskih skladnicah. Odborniki bratovskih skladnic se bodo morali pri volitvah v razsodišče nekoliko več ozirati na to, da izvolijo v razsodišče sodruga, ki so popolnoma neodvisni od rudniških ravnateljev, ki pa tudi imajo dovolj prakse in razumejo zakon o bratovskih skladnicah. Dosedanja praksa dokazuje, da dokler se to ne zgodi tudi delavci, ki se obračajo na razsodišče, ne morejo priti do pravice. To pa se mora zgoditi, če imajo oni, ki volijo po navadi prisodnike k razsodišču, vsaj nekaj sočutja do svojih sodrugov delavcev.

Pozor pred sleparskimi agenti!

Nemško klerikalno časopisje prinaša v zadnjem času inserate, v katerih ravnatelj Kaluza, rudniške družbe v Rybniku v Gorenji Šleziji (Prusko) išče po Avstriji za tamošnje podjetje rudarje. Na podlagi teh inseratov se je nekaj rudarjev obrnilo pismenim potom tje z vprašanjem glede na delovne in plačilne pogoje, na kar so dotičniki dobili sledeči odgovor:

»Potom posredovanja anončne pisarne Mosejeve smo prejeli Vaš dopis in Vam naznanjamo, da Vas z Vašimi tovariši vred kot rudarje v delo sprejmemo. Vozači zaslužijo pri nas 4 krome do 4 krome 50 vin., kopači pa 6 kron na šiht. Najemnine plačajo samski delavci 3 K 60 vin., oženjeni 6 do 8 K mesečno. Potne stroške, namreč vožnjo, došlim delavcem po trimesečnem delu povrnemo. Če se vas pešje več skupaj, vsaj 6 mož, dobite polovične delavske vozne listke. Za stanovanja je poskrbljeno. Pohišstva Vam ni treba nobenega s seboj jemati. Rezervni delež iz bratovske skladnice dvignite, ker tukaj postanete član penzijske blagajne in bolniške blagajne. Peljati se Vam je preko Dunaja-Oderburga-Rybnik. V Rybniku vprašajte za mene, prvega natakarja v kolodvorski restavraciji in končno še pišite, koliko vas pride in kdaj pridete. Zdravo! Kaluza.«

Ker nas je stvar zanimala, smo se obrnili na naše zaupnike za pojasnila v koliko je resnice na tem, kar gospod Kaluza v svojih pismih pripoveduje in kot odgovor smo dobili, da ravno v tem kraju, namreč v Rybniku vladajo tako slabe plačilne razmere, kakor nikjer drugje! Tamošnji rudarji namreč zapuščajo ta kraj zaradi tega, ker tamkaj vsled slabih plač ne morejo živeti. In na mestu, da bi tamošnji podjetniki slabe življenske pogoje delavcev vsaj nekoliko skušali omiliti, šikanirajo delavce tako, da raje odhajajo v Avstrijo in prihajajo v Moravsko Ostravo. Sicer pa če tamošnjim pruskim rudniškim podjetnikom primanjkuje delavcev, ni to za takih okoliščin prav nič čudnega, ti gospodje, če bi le količjak hoteli razmeram primerno rudarje plačevati, tedaj bi imeli v izobilju domačih pruskih rudarjev na razpolago, ker pa pruski rudarji nočejo delati pod takimi pogoji, za to naj bi bili dobri avstrijski rudarji, ki jih drugače naduti pruski rudniški podjetniki videti ne morejo. In ker torej pruski rudarji svojim podjetnikom v Rybniku fige kažejo, hočejo ti gospodje s pomočjo »birmancev« svoje domače rudarje nadomestiti z avstrijskimi. Vsekakor je pri celi stvari značilno, da vsak tuji podjetniški cigan smatra avstrijske rudarje za dosti dobre, da mu s krležimi želodci pomagajo kopiciti dobičke. Ze pisma, ki jih pošiljajo avstrijskim rudarjem sama na sebi so tako zvito sestavljena, da tak rudar pravzaprav niti ne ve na čem da je. Plača je navedena kar tako tjavendan, koliko bo vsaj najmanj zaslužil za to gospodje v Pruski Šleziji ne dajo nobenega jamstva, to je ena; izmislili pa so si tudi neki premeteni način, kako bi delavca, kadar ga vjamejo, v nastavljeni pasti tudi obdržali. »Častita« rudniška družba v Rybniku obljubuje onim rudarjem, ki bi se hoteli podati tja tudi pohišstvo! Pohišstva, pravi ni treba s seboj jemati. Na videz izgleda ta stvar tako, kakor bi skrbelo družba došlim rudarjem za pohišstvo (Möbel) iz samega človekoljubja, v resnici pa se v ozadju tega na videz tako lepo izgledajočega človekoljubja skriva grda zahrbtna prevara. Odsvetujejo pruski gospodje rudarjem jemati pohišstvo s seboj za to, da mu dajo novo pohišstvo, za katero mu potem od plače počasi odtegujejo. V tem trenutku pa, ko so mu pohišstvo dali, so ga pa tudi že vjeli. Denarja običajno tak došlec nima

nobenega, da bi ga plačal na enkrat, more torej hote ali ne hote delati pod vsakimi pogoji, ker se brez denarja ne more nikamor ganiti, in ker mora delati za pohištvo, ki mu ga podjetnik namenoma naprti.

Govori pa za tamošnje slabe razmere tudi dejstvo, da mora vsak došlec delati vsaj tri mesece, za kar mu potem obljubuje povrnitev vseh stroškov. Gospoda torej v naprej ve, da tudi avstrijski rudarji ne bodo pri njej ostali, za to pa jih skuša ukleniti na svoje podjetje vsaj za tri mesece. Vse to so finte, katerih se nobenemu poštemu podjetju, ki ima namen delavce, ki so v njem uposleni poštemo, plačati, ni treba posluževati.

Ponavljamo še enkrat, če bi rudniška družba v Rybniku poštemo plačevala, tedaj bi v Prusiji dobila rudarjev več kot dosti in ne bi ji bilo treba vabiti v svoje podjetje rudarjev iz Avstrije. Zato odločno in nujno svarimo rudarje vseh krajev naj se po brezvestnih agentih ne puste izvabiti v prusko Šlezijo, kajti prišli bi iz blata v lužo.

Dopisi.

Leoben. (Živa pokopana.) Ko sta pretečenega tedna zvečer pričela v rudokopu delati rudarja Kohlmann in Gorjup v rovu v 7. oddelku, ju je nenadoma zasula velika plast zemlje in kamenja. Izkopavanje obeh je bilo zelo nevarno, ker je vsak trenotek grozila nova plast se sesuti. Po večurnem delu so izvlekli Gorjupa, ki je bil težko notranje poškodovan in imel tudi na zunaj vse polno ran. Ko so prišli do Kohlmann in ga že oprostili težke peze, jim ga je znova docela zasulo. Šele, ko so drugič prišli do njega, se jim je posrečilo, ga rešiti. Pravijo, da je bil le lahko ranjen, dasi je bil skozi skoro 13 ur zagreben. Rešitelji so bili ves čas neumorno na delu in istotako v smrtni nevarnosti.

Črno. Naši tovariši, tudi organizirani, imajo včasih prav čudne »boleznine« in treba je, da o teh raznih boleznih, katerih bi se prav lahko obvarovali, izpregovorimo resno, obenem pa tudi poučno besedo. Vzemimo na primer slučaj bolniške podpore vsled katere se tudi pogosto slišijo pritožbe, in to bodi povedano, prav neumestne in nepotrebne opazke. Da ne bi vsak član dobil to, kar mu po pravilih gre, o tem sploh ne more biti nobenega dvoma, če se pa pripeti, da ima eden ali pa drugi izmed članov kake sitnosti zaradi bolniške podpore, tedaj si je dotični član tega sam kriv. Velikokrat se namreč dogaja, da se član, ki je do bolniške podpore opravičen, oglasi za to podporo celi mesec in tudi še dalje časa po prestani bolezni! Na ta način je blagajniku onemogočen vsak pregled in naravna posledica tega je, da pride do nesporazuma. Prosimo naše tovariše, naj v takem slučaju bo vsak prizadet tovariš vsaj v toliko lojalni in prizna, da je nepotrebne sitnosti povzročil sam, ker se ni javil pri funkcionarju, ne bolnega in tudi ne pravočasno za podporo. Vsak član, kadar zbolí, naj to javi funkcionarju podružnice in sicer takoj, potem pa naj vsak teden ali pa vsaj vsakih 14 dni pride po podporo, kar oboje v hudih slučajih boleznine opravi tudi potem sorodnikov in zagotavljam našim tovarišem, da potem za nobene tozadevne pritožbe ne bo nobenega povoda več. Torej nekoliko reda ter točnosti in stvar bo v redu.

Druga bolezen nekaterih naših tovarišev so zopet pritožbe, da ne dobe strokovnega lista. Nam se pa ta bolezen ne zdi prav nič huda, tem manj pa nevarna. Priznamo pa brez ovinkov, da je ta nedostatek ne le v Črni, temveč tudi v mnogih drugih naših rudarskih krajih veliko zlo, ki tvori hudo oviro potrebnemu napredku v splošnem. Važnost naloge strokovnega lista ne moremo dovolj poudarjati in kdor zakrivi ali pa ovira, da vsak član ne dobi redno v roke strokovnega lista, ta na neodpustljiv način greši proti najprimitivnejšim načelom agitacije in organizacije. Da pa naši člani v Črni ne dobe redno strokovnega lista, so krivi zaupniki, oziroma pomožni blagajniki, ki so bili za ta posel določeni in ga sedaj zanemarjajo. Dolžnost teh zaupnikov je v prvi vrsti vendar ta, da redno pobirajo prispevke in članom redno izročajo strokovni list. Uvedba zistema pomožnih blagajnikov je tako važna, da brez dobrega zistema pomožnih blagajnikov dandanes nobena strokovna organizacija, ki polaga kaj važnosti na napredek in povzdigo delavstva, sploh ne more izhajati. Od tod pa izhaja, da tisti tovariši, ki so to nalogo prevzeli in jo potem vestno ne upravljajo pravzaprav ves razvoj organizacije in s tem tudi ves napredek rudarjev zadržujejo. Na drugi strani pa vsled zanemarjenja svoje gotovo častne in vzvišene naloge povzročajo nepotrebni nesporazum med posameznimi člani in funkcionarji. Pri vsem pa je organizacija kot taka popolnoma nedolžna. Krivi pa so člani tudi sami. Če zaupnik ne prinese »Rudarja«, potem naj se vsak član pač sam pobriga za to, da ga

dobi. Vsak član svojega pomožnega blagajnika gotovo pozna in če opažajo, da svoje naloge v polni meri ne vrši, bi ga morali nekoliko podrezati in če to ne pomaga, potem pa vsak vendar dobro ve, kje se društvo nahaja. V takih slučajih naj se vsakdo tudi sam nekoliko pobriga, pritoži pa na pravem mestu, nikoli pa takih stvari ne pripoveduje drugim, posebno pa ne takim, ki niso člani organizacije. Kdor pripoveduje stvari, ki se tičejo organizacije, drugim, ki niso člani, ta le dokazuje, da mu prepričanje o resni potrebi organizacije in njenih nalogah primanjkuje. Sodrugi zaupniki naj torej vrše svojo dolžnost, člani pa tudi, in pomagano bo vsem skupaj. Napačno bi bilo zanašati se na posamezno osebo, češ, ta bo, ali ta mora to in ono napraviti. Čudežev delati ne more nihče. Kjer je več dela, tam se more tega dela lotiti tudi več rok. Prav resno pa opozarjamo na dejstvo, da v resnici nepotrebno godrnjanje in zabavljanje celi stvari in razume se, tudi rudarjem samim škodujejo, nikakor pa ne koristijo. Nekoliko več brige, navdušenja za delo ter točnosti in stvar bo v redu. Nikar pa tovariši, ne pozabimo, da se kapitalistično gospodarske razmere v svojem razvoju na razne take malenkosti ne ozirajo in če se ne bomo znali organizirati tako, da bo treba upoštevati naše mnenje in naše potrebe, tedaj bo ta razvoj šel svojo pot brez nas in preko naših glav. In ker si tega gotovo nihče izmed nas ne želi, za to vam kličemo: S podvojeno močjo na delo za našo strokovno organizacijo, za Unijo rudarjev avstrijskih, vsak poštem delavec v rudništvu bodi njen član!

Razne vesti.

Albanija, nje gospodarski pomen za Avstrijo. Kako neznaten je gospodarski pomen Albanije za našo industrijo, kaže poročilo avstrijsko-ogrškega konzula v Draču za l. 1912. V draško luko je leta 1912. dospelo vsega skup blaga za 4:1 milijonov frankov, leta 1911. za 4:4 milijonov frankov; od tega odpade nemajhen del na agrarne pridelke, ker zanemarjeno albansko poljedelstvo ni v stanju, prerediti lastne dežele. Uvoz moke znaša 319.290 frankov, riža 195.390 frankov, kave 403.270 frankov. Od industrijskih izdelkov zavzemajo prvo mesto pavola in pavolni izdelki. Pavole je prišlo v draško pristanišče za 361.320 frankov, in sicer iz Avstrije za 163.400 frankov; pavolnih izdelkov za 524.560 frankov, iz Avstrije le za 13.950 frankov — glavni delež uvaža Anglija. Drugih industrijskih izdelkov sprejema draška luka le neznatne množine — globoko izpod 100.000 frankov! Za sedanjí uvoz pavole v Albanijo nima dela niti ena predilnica! Taka je dežela, za katero so avstrijski mogotci žrtvovali na stotine milijonov ljudskega denarja! Če bi se znižale le dve, tri carinske postavke v prometu s Srbijo, bi se trg za našo industrijo mnogo bolj razširil nego z vso Albanijo.

Pokojni sodrug Avgust Bebel je nekoč debatiral z glasovitim duhovnom, kateri je bil

vodja katoliškega centra v nemškem parlamentu. Debata je trajala več dni. Končno je duhoven zahteval, da mu Bebel razloži, kako bo v podrobnosti izgledala bodoča socialistična družba. Bebel je odgovoril, da socialisti danes ne morejo odgovoriti na to vprašanje, ker podrobnosti socialistične družbe zavisijo od bodočih razmer; socialisti pa ne maramo biti preroki, da bi podrobno slikali stvari, ki pridejo za nami. Duhoven se je razkoračil na ta dogovor in z velikim hrupom je nadaljeval: »Vi socialisti torej priznavate, da nič ne znate o bodoči socialistični družbi, a kljub temu silite milijone delavcev v to družbo. Vi zavajate milijone ljudi v svet, kateri vam je nepoznan.« Bebel se je mirno obrnil proti duhovnu rekoč, da mu naj popiše podrobnosti, ki se gode v nebesih. Duhoven se je zdrnil. Odgovoril je plašno, da noben živ človek ne ve, kako je v nebesih in da edino bog to ve. Nato je odgovoril Bebel: »Vi duhovni torej priznate, da nič ne znate o nebesih, a kljub temu silite milijone ljudi, da morajo verovati v nebesa.« Debata je bila končana.

Kaj je dobro, natanko vedo naše gospodinjice, zato pa kupujejo vse samo Kolinsko kavno primes, ki so jo spoznale kot najboljši kavni pridelek. Zahtevajo jo pri trgovcih ali v prodajalni konsumnega društva, in so z njo popolnoma zadovoljne, kajti nikoli niso imele še tako dobre kave, kakor zdaj, ko ji pridevajo Kolinske kavne primesi. Pa tudi sladkorja jim kava sedaj porabi mnogo manj, kar se sme tudi v dobro vpisati samo Kolinski kavni primesi.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Železna Kapla. Poslano oddano za porabo »Zarja«. Morebitne stvari, tikajoče se rudnika in rudarjev, bomo seveda objavili v »Rudarju«, ako nam kaj takega pošljete.

Pozor, sodrugi!

Slovenski rudar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremenje delavskega ljudstva naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsako sredo in soboto in stane naročnina
celoletna K 10:40
polletna „ 5:20
četrtletna „ 2:60
mesečna „ —90
za inozemstvo celoletno 14—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 10 vin.

Vsak zaveden rudar bi moral biti naročen na »Zarjo«. Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo »Zarje« v Ljubljani.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

== zalogi lastne tovarne ==

PETER KOZINA & Ko.

Ljubljana na Bregu št. 20, (Cojzova hiša).

(Varstvena znamka.)

Cene za moške	K 14—,	17—,	20—.	
„ „ ženske	„ 12—,	15—,	18—.	
„ „ dečke št. 36-39	„ 10—,	12—.		
„ „ otroke št. 22-25	„ 26-28	29-31	32-35	
	K 5—,	6—,	7—,	8—.

Garantirana kakovost. Cenejšje vrste od K 1:50 naprej. Dobe se tudi v prodajalnah konsumnega društva v Idriji in v Hrastniku. Zahtevajte le čevlje z znamko »Peko«.

I. Jax & sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

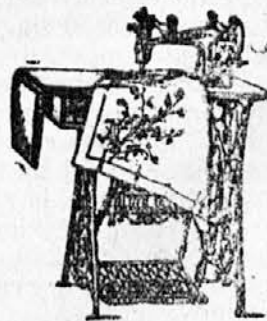
za rodbino in obrt.

Stroji za pletenje (Strickmaschinen).

Pisalni stroji »Adler«

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Koder prebivajo Slovenci, povsod je razširjen

„Slov. Ilustr. Tednik“

Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobivajte mu novih naročnikov.

::

::